

Behoud en Verbetering

Meerjarenplan 2021

Vastgesteld door college NRK

Na advisering door Raad van Advies

Datum 7 april 2021

Inhoud

Behoud en Verbetering	1
1. Context en aanleiding.....	3
2. Betere doorwerking, betere interactie	4
Gekozen aanpak	4
3. Samenwerking; relaties serieus nemen	6
Gekozen aanpak	6
4. Tot slot	7

1. Context en aanleiding

In 2020 is de Noordelijke Rekenkamer geëvalueerd. De evaluatie bestond uit vier deelonderzoeken: rode draden in vijftien jaar rekenkameronderzoek, waardering voor de rekenkamer, doorwerking van haar aanbevelingen, organisatie en governance van de NRK. Deze deelonderzoeken leverden een rijk beeld op van het functioneren van de NRK. De resultaten van dat onderzoek en concrete actiepunten op basis daarvan heeft het College van de Noordelijke Rekenkamer op 8 oktober 2020 met de Raad van Advies besproken. Uitkomst van die bespreking was, dat de NRK een meerjarenplan zou opstellen met daarin lessen uit de evaluatie.

Over het algemeen is het beeld positief: grote waardering. Maar de doorwerking van de rapporten van de NRK kan beter, evenals de leereffecten bij de provincies. Harde conclusies over eventuele oorzaken vielen op basis van de evaluatie niet te trekken. Wel werd gewezen op (meningen over): lange doorlooptijd van het onderzoek, gebrek aan urgentie van het onderzoek, afstandelijke houding van de rekenkamer, te grote afstand tot de informatiebehoefte van Provinciale Staten, gebrekkige samenwerking tussen rekenkamer en provincies. Duidelijk is dat zowel de rekenkamer zelf als de provincies zich moeten inspannen om ervoor te zorgen dat de beelden die provinciale actoren van de NRK hebben meer in overeenstemming geraken met wat de rekenkamer wil zijn of reeds is. De route naar betere samenwerking en erkenning van het nut van de rekenkamer voor Provinciale Staten en de provinciale democratie in bredere zin gaat via meer contact en meer interactie, zo is geconcludeerd. De evaluatie leidde tot acht samenhangende kernaanbevelingen; die clusteren we hier:

Doorwerking:

- Bespreek met de provincies hoe de doorwerking van de rekenkamerrapporten vergroot kan worden.
- Zorg voor grotere aandacht voor de rapporten van de NRK bij de drie Staten.
- Maak de onderzoeksprogrammering dynamischer.

Samenwerking:

- Behoud de huidige goede sfeer en samenwerking binnen de NRK en tussen NRK en Raad van Advies.
- Vergroot het aantal momenten waarop Noordelijke Rekenkamer en leden van Provinciale Staten met elkaar kunnen spreken.
- Maak een heldere keuze met betrekking tot de rol van gedeputeerden in het onderzoeksproces.
- Creëer regulier overleg met de Commissarissen van de Koning.
- Bewaak/behoud dat er regelmatig 'frisse blikken' zijn in het rekenkameronderzoek.

In de gesprekken van de voorzitter van de NRK – dikwijls vergezeld door de directeur-secretaris – met tal van provinciale functionarissen zijn deze onderwerpen aan de orde gesteld. De opbrengsten van die gesprekken zijn in de volgende twee paragrafen verwerkt in het formuleren van concrete actiepunten met betrekking tot (vooral) de externe relaties van de Noordelijke Rekenkamer.

2. Betere doorwerking, betere interactie

De doorwerking van de conclusies en aanbevelingen van de rekenkamer is te beperkt. De beste manier om die doorwerking te vergroten, zo is besloten, is via meer interactie met, vooral, Provinciale Staten. Ook andere geledingen van de provincies kunnen bijdragen aan een betere doorwerking.

Het structurele contact tussen NRK en de drie Staten verloopt via de Raad van Advies; dat is in de GR ook zo geregeld. De relatie tussen NRK en Raad van Advies is momenteel goed te noemen: er wordt constructief samengewerkt. Het contact is de laatste tijd zelfs relatief intensief, door de opeenvolgende benoemingsprocedures voor leden van het College. In jaren waarin er geen bijzondere zaken aan de orde zijn, komen NRK en RvA twee keer bijeen.

Daarnaast zijn er incidentele contacten met afzonderlijke fracties en Statenleden. NRK en Statenleden treffen elkaar vooral bij de aanbidding van rapporten; incidenteel zijn er ook wel eens gesprekken (zoals de kennismakingsronde van de nieuwe directeur-secretaris langs de fracties). Eens in de twee jaar haalt de rekenkamer ideeën op voor het nieuwe tweejarige onderzoeksprogramma bij - onder andere - de leden van Provinciale Staten. De Raad van Advies adviseert de rekenkamer vervolgens. De opbrengst van het verzoek aan de Staten om ideeën voor het onderzoeksprogramma aan te dragen is wisselend. Dat kan diverse oorzaken hebben, bijvoorbeeld: de rekenkamer kan te onbekend zijn (daar is wat aan te doen), te onafhankelijk (dat is wettelijk zo bepaald en door de Staten zelf besloten), te ver van de kennisbehoefte van Statenleden (maar dan zou het doen van voorstellen door de Staten juist relevant zijn); ook kan het zijn dat Statenleden de indruk hebben dat rekenkameronderzoek niet actueel is of te lang duurt (wat deels te verhinderen is, zelfs in ex-postevaluaties). Het is ook niet uit te sluiten dat Statenleden het lastig vinden de eigen kennisbehoefte te verwoorden (en dat kan nopen tot een andere werkwijze).

Contacten met overige geledingen van de provincies zijn zeldzaam. Wel is er regulier overleg met vaste ambtelijke contactpersonen over de organisatorische aspecten van onderzoeksprojecten. Maar gesprekken van meer strategische aard vinden niet plaats; die zouden bijvoorbeeld kunnen gaan over de manier waarop de provinciale organisatie en de NRK zelf kunnen bijdragen aan een verbetering van de doorwerking.

Gekozen aanpak

- A. Behoud: tweejarig onderzoeksprogramma, te voeden door voorstellen vanuit de Staten, lokale rekenkamers, overige externen, College en Bureau van de NRK, advisering door de Raad van Advies, met ruimte (zoals in het programma voor 2021-2022) voor korter- en

- langerlopend onderzoek, gezamenlijk onderzoek en onderzoek voor afzonderlijke provincies, en voor terugblikonderzoek.
- B. Behoud: voortgaan met het vergroten van de toegankelijkheid en leesbaarheid van de rapportages (compact; conclusies en aanbevelingen centraal; actieve schrijfstijl; infographics).
- C. Verbetering: de NRK zal in het tweejarige programma ruimte creëren voor tussentijdse invulling, deels door niet alle beschikbare onderzoekstijd in te vullen en deels door te streven naar een grotere financiële buffer (zodat niet elk aanvullend verzoek hoeft te leiden tot aanvullende financiering). Zo kan het rekenkameronderzoek actueel zijn en aansluiten bij de kennisbehoefte van de Staten.
- D. Verbetering: aan het begin van elk project zal de NRK overleg plegen met leden van de RvA en/of andere Statenleden, voor zover daar behoefte aan blijkt te zijn; dat overleg kan gaan over de focus van het onderzoeksproject (zoals bij het onderzoek naar de besluitvorming over Nieuw-Thialf) en de breedte van het onderzoek en de gewenste publicatieperiode (zoals ingeval van het onderzoek naar de besluitvorming over Ringweg-Zuid); dat kan uitmonden in het creëren van een klankbordgroep van Statenleden. Doel hiervan is om beter zicht te krijgen en te houden op de kennisbehoefte van de Staten.
- E. Verbetering: de NRK zal, in de persoon van de directeur-secretaris, jaarlijks overleg voeren met de griffiers en de provinciesecretarissen over het versterken van de leereffecten op basis van rekenkameronderzoek (afspraken daarover zijn inmiddels gemaakt); te beginnen met de vraag hoe het komt dat er zo weinig geleerd wordt (gezien het 'rode-dradenonderzoek').
- F. Verbetering: met de Raad van Advies, de Commissarissen en de griffiers zal de NRK bespreken hoe de aandacht van de Staten voor de rekenkamer(rapporten) te vergroten is en hoe de Staten zich meer 'eigenaar' kunnen gaan voelen van de rapporten van de NRK (zonder daarbij ieders rol uit het oog te verliezen).
- G. Verzoek aan de Raad van Advies: bevorder dat
- alle (inmiddels 41) Statenfracties eens in de twee jaar de NRK ontvangen;
 - de financiële buffer van de NRK verhoogd wordt door op de begroting een bedrag voor tussentijds onderzoek mogelijk te maken
 - het presidium van de Staten aandacht heeft voor de NRK, bijvoorbeeld doordat per provincie ten minste één lid van het presidium lid is van de Raad van Advies; of daar waar dit niet mogelijk is ervoor zorg te dragen dat de NRK regelmatig een bespreekpunt is of kan zijn in het presidium;
 - de NRK een vaste plek krijgt in de introductieprogramma's voor nieuwe Statenleden en de NRK ook later in de Statenperiode – bijvoorbeeld na een jaar - alle Statenleden kan informeren over bestaan en functie van de NRK.

3. Samenwerking; relaties serieus nemen

Constructief samenwerken, zo blijkt uit de evaluatie, is een voorwaarde voor kwaliteit en waardering. In het geval van de rekenkamer is dat geen sinecure: de structuur is complex en dat kan ook niet anders, gegeven de diverse rollen die vervuld moeten worden.

Het College moet zijn onafhankelijke rol spelen en dus kritische conclusies en prikkelende aanbevelingen kunnen formuleren. De onderzoekers moeten - als professionals - de ruimte krijgen kwalitatief goed onderzoek te doen. De directeur-secretaris moet de rollen als ondersteuner van het College en als leidinggevende (inhoudelijk zowel als managerial) kunnen spelen. En deze drie gremia moeten terdege weten hoe en waarom de andere tot hun besluiten komen, en tegelijk de rollen van de andere respecteren. In de praktijk gaat dat momenteel goed, juist door de formele rollen niet centraal te stellen.

Raad van Advies en College hebben eveneens duidelijk van elkaar gescheiden rollen. Tegelijkertijd blijkt ook de relatie tussen die twee gremia gebaat bij constructieve samenwerking in combinatie met een sterk bewust zijn van elkaars rollen.

De relaties met de bestuursorganen van de provincies zijn zwak ontwikkeld. Zoals in de vorige paragraaf al gesteld, lopen de contacten met de Staten vooral via de Raad van Advies en zijn zij verder vooral incidenteel. Met de colleges van Gedeputeerde Staten en de Commissarissen zijn amper contacten.

Gegeven de omvang van het Bureau bestaat op termijn het risico dat er onvoldoende kritisch naar het eigen werk gekeken wordt; ‘frisse blikken’ zijn dan zinvol.

Gekozen aanpak

- H. Behoud: de open relatie tussen College en Bureau in combinatie met rolbewust zijn, en daardoor het uitgangspunt dat College en Bureau gezamenlijk de NRK vormen (tussen College en Bureau zijn hiervoor diverse afspraken gemaakt); de constructieve samenwerking tussen NRK en Raad van Advies.
- I. Verbetering: de NRK zal gesprekken voeren met alle Statenfracties die dat willen, verspreid over twee jaar; op die manier ontstaat een permanent contact met Statenleden en – voor de onderzoeksprogrammering relevant – kan de kennisbehoefte in een gesprek concreter worden.
- J. Verbetering: de NRK zal per project portefeuillehoudende gedeputeerden interviewen, voor zover dat zinvol is voor de informatieverrijking.

- K. Verbetering: indien zij dat wensen, zal de NRK portefeuillehoudende gedeputeerden een toelichting geven op de vastgestelde conclusies en aanbevelingen, alvorens GS de bestuurlijke reactie opstellen.
- L. Verbetering: om zowel de zichtbaarheid van de NRK te vergroten als de doorwerking van haar aanbevelingen, zal het College een jaarlijks gesprek hebben met de Commissarissen van de Koning over de contacten tussen NRK en de colleges van GS en de procedurele manier waarop de Staten omgaan met de NRK en haar rapporten; de directeur-secretaris zal daartoe gesprekken voeren met de griffiers en de provinciesecretarissen.
- M. Verbetering: het College zal, in samenwerking met de Raad van Advies, het vastgestelde onderzoeksprogramma aan PS en GS presenteren en toelichten.
- N. Verbetering: het Bureau zal vrijwel permanent frisse blikken organiseren. Recent zijn er twee nieuwe junior-onderzoekers aangesteld. Daarnaast zal er volop ruimte worden geboden voor stages en werkervaringsplaatsen. Ook heeft de NRK het initiatief genomen voor meer 'kijkjes-in-de-keuken' bij andere provinciale rekenkamers.

4. Tot slot

In de vorige twee paragrafen staan concrete acties voor de komende jaren. De Noordelijke Rekenkamer is ervan overtuigd, dat daarmee haar werk dynamischer en actueler zal zijn. Wij hopen, dat Provinciale Staten in toenemende mate gebruik zullen willen maken van de rekenkamer als haar onafhankelijke onderzoeker. Kritisch waar het moet, opbouwend waar het kan, en altijd gericht op verbetering van de manier waarop de provincie bestuurd wordt.